

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רלג

ערב שבת קודש
פרשת ויקהל־פקודי / פרה
כ"ב באדר התשע"ח

יוצא־לאור עלידי
צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק

פקודת יום

מבצע פסח בפריצת הגדרים!

בעומדנו במוצאי יום הפורים, "שושן פורים", "שלושים יום קודם החג", חג הפסח - הרי זה הזמן להזכיר אודות "מבצע פסח", ככל הפרטים שדובר אודותם...

וצריכים להשתדל שהפעולות ד"מבצע פסח" יהיו באופן מסודר ובשלימות, ובאופן שיצליחו להקיף את כל בני ישראל, "מנער ועד זקן טף ונשים", בכל הקשור להכנות לקראת חג הפסח.

ויעסקו בכל עניינים אלו באופן דפריצת הגדרים, למעלה ממדידה והגבלה - כדי שכל הענינים יהיו בתכלית השלימות, ובזריזות הכי גדולה.

(משיחת פורים תשמ"ב - תורת מנחם התועדויות תשמ"ב, כ"י, עמ' 978)

לזכות

אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

חלקים.
מברכים החודש: ראש-חודש ניסן ביום השבת-
קודש.
אין אומרים 'אב הרחמים'. התוועדות בבית-
הכנסת.

יום שישי
כ"ט באדר – ערב ראש-חודש

את מטבעות הצדקה (שנותנים לקופות קודם
או אחרי התפילות) מחלקים בערב-ראש-חודש
לצדקות שונות.⁸
יש-אומרים שמי שיש לו יארצייט במשך חודש
ניסן, יעלה היום לבית העלמין.⁹

(1) רגילים לומר זאת בחליפה וכובע, והנשואים בחגירת אבנט
(כפי שנהג הרבי וכל הציבור עמו, למרות שכהוראה לרבים נמסר
"בחגירת אבנט" רק על תהילים דה"ר, ס' המנהגים עמ' 68).
ולכאורה יש לנהוג כן גם אם משלימים זאת אחר-כך.
(2) ספר המנהגים עמ' 30.
(3) עיין בשו"ע הב"י ס' תרפ"ה ס"ז ונו"כ. משמעות לשון אדה"ז
ס' רפב ס"ז היא, שרק פרשת זכור היא מן התורה, ומאידך
ב'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 466 (מוגה) מביא הרבי (רק)
משו"ע הב"י הנ"ל (בשם "א") ומקורותיו, שגם פרשת פרה היא מן
התורה, ועיי"ש בהערות.
(4) לוח 'דבר בעתו'.
(5) שערי-אפרים שער י' ס"ב. וראה בזה בגיליון תשס"א בלוח
השבוע הע' 14.
(6) לוח כולל-חב"ד. ספר-המנהגים עמ' 33. בהפטרות ש"פ פרה
תשח"י אמר הרבי "בהקדשי בכס לעיניכם" [כנוסח הדפוסים, וכן
הוא בחומש 'תורה תמימה' בפנים] וגם "לעיניהם" כדעת המנחת-
שי [שהובאה שם בהערה. וכן הנוסח אצל קורן, ברויאר ואיש
מצליח] (מיומנו של אחד הת', מקדש מלך ח"ד עמ' תקג).
(7) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.
(8) ספר המנהגים, מנהגי שמחות, עמ' 77.
(9) מנהגי העולם בזה הובאו בס' נטעי גבריאל הל' אבילות ח"ב
פרק פג ס"ח-ט, ובילקוט יוסף הל' ביקור חולים ואבילות (תשס"ד)
עמ' תרל, ורבים מקילין (בלא בכי והספד, כמוכן). אבל י"א שהרבי
הורה עבור הרבנית קרסיק ע"ה מת"א (הרב נפטר ביום ה' ניסן
תש"כ) שאין עולים כלל לבית החיים בחודש ניסן (אף שלקברי
צדיקים עלה גם הרבי עצמו), וע"ע.

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' לשבת
זו יש לזכור לקרוא את שלושת ההפטרות – של
פרשת 'ויקהל' ('וישלח המלך שלמה') של פרשת
'פקודי' ('ותשלם כל המלאכה') ושל פרשת פרה
(‘ויהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי’), כמנהגנו.
והנהגים כמנהג רבותינו נשיאינו יקראו את
הפטרות 'ויקהל' ו'פקודי' בעש"ק אחה"צ, ובש"ק
לפני תפילת שחרית, לאחר קריאת ה'שביעי' שוב,
יקראו את ההפטרה דפרשת 'פרה'.

שבת-קודש, פרשת ויקהל-פקודי / פרה
כ"ג באדר – מברכים החודש ניסן

השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור.¹ אחר-
כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות
שהיה מובן לכולם, ואחר-כך – התפילה.²
רצוי להכין קודם התפילה את ספר-התורה
המיועד לקריאת פרשת פרה (המהודר ביותר
שכבית-הכנסת³), כדי למנוע טירחא דציבורא.⁴
מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון
קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע.
מניחים את ספר-התורה השני על הבימה
(ונשאר על הבימה עד אחר הקריאה בו)⁵, ואומרים
חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים
למפטיר את פרשת 'פרה', בפרשת חוקת: "וידבר...
תטמא עד הערב" (במדבר יט, א-כב).
אם יש רק ספר-תורה אחד – אין מגביהים אחר
חצי קדיש, אלא גוללים לפרשת פרה, ומגביהים
וגוללים רק לאחר גמר המפטיר. את החצי קדיש
אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית
המפטיר.
הפטרה: 'ויהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי'
(יחזקאל לו, טז-לז).⁶

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה
אחרת – קורא אחריה הפטרת פרשת פרה, ואם
נזכר אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה.⁷
המולד: שבת קודש, בשעה 3:53 בבוקר ו-4

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב באדר ה'תשע"ח - כ"ט באדר ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב באדר	הלכות מעשה הקרבנות פרק טז-יח.	ה' חמץ ומצה פרק ז.	מ"ע פד. פה. מ"לית צ.
ש"ק	כ"ג באדר	פרק יט. הלכות תמידין ומוספין... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מ"לית פט. מ"ע לט. כט. מ"לית פא. מ"ע ל.
א'	כ"ד באדר	פרק ג-ה.	נוסח ההגדה.	מ"ע כח. כה. מ. מא. כז. מב.
ב'	כ"ה באדר	פרק ו-ח.	ה' שופר וסוכה ולולב... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע מג. מד. מה. מו. מז. מח. נ. נא.
ג'	כ"ו באדר	פרק ט-י. הלכות פסולי המוקדשין... בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע קסא. מ"לית קמ.
ד'	כ"ז באדר	פרק ב-ד.	פרק ג.	מ"לית קלב.
ה'	כ"ח באדר	פרק ה-ז.	פרק ד.	מ"לית קכ.
ו'	כ"ט באדר	פרק ח-י.	פרק ה.	מ"לית קלא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש סוף והלילה	צוות היום	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ב באדר	4.00	4.48	5.09	6.06	8.54	11.52	12.22	5.43.9	6.08
ש"ק, כ"ג באדר	3.59	4.46	5.08	6.05	8.53	11.51	12.21	5.44.7	6.09
א', כ"ד באדר	3.58	4.45	5.06	6.04	8.52	11.51	12.21	5.45.4	6.09
ב', כ"ה באדר	3.56	4.44	5.05	6.02	8.51	11.51	12.21	5.46.1	6.10
ג', כ"ו באדר	3.55	4.43	5.04	6.01	8.51	11.51	12.21	5.46.8	6.11
ד', כ"ז באדר	3.54	4.41	5.03	6.00	8.50	11.50	12.20	5.47.6	6.12
ה', כ"ח באדר	3.52	4.40	5.01	5.59	8.49	11.50	12.20	5.48.3	6.12
ו', כ"ט באדר	3.51	4.39	5.00	5.57	8.48	11.50	12.20	5.49.0	6.13

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ויקהל-פקודי / פרה	5:07	6:20	5:22	6:22	5:13	6:21	5:25	6:22
ויקרא / החודש	5:12	6:25	5:27	6:27	5:18	6:26	5:30	6:27

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

הרחבה למעלה מהטבע

...ישנו הכלל ד"מסמך גאולה לגאולה", שלכן נקבע פורים באדר הסמוך לניסן – כדי לסמוך את הגאולה דפורים להגאולה דפסח.

והענין בזה: הגאולה דפורים – היתה באופן ד"אכתי עבדי אחשורוש אנן", והנס הי' באופן שנראה כענין של טבע, עי"ז ש"אחות יש לנו בבית המלך".

ומזה באים ("מיסמך") להגאולה דפסח, שהיתה באופן של הנהגה נסית בגלוי, ללא שום מקום בטבע – שלכן הי' צ"ל העשר מכות כו', כדי שהכל יודו שזהו נס (דאף שבתחילה טענו שגם הם יכולים לעשות זאת ע"י החרטומים, הרי אח"כ הודו גם הם ש"אצבע אלקים היא"), ובאופן ד"לא נשאר בהם עד אחד" – שכולם ממש הוכרחו להודות שזהו נס שלמעלה מהטבע.

ומכיון שפורים שייך לפסח (כנ"ל) – הרי אלו שהגביהו ידיהם בההתוועדות דפורים בקשר לענין הידוע (להתברך בעשירות – הערה), יאמרו עתה "לחיים".

[לאחר שהנ"ל אמרו "לחיים" וניגנו "והריקותי לכם ברכה" – המשיך כ"ק אדמו"ר שליט"א:]
כשם שביציאת מצרים הי' הענין דביזת הים, ועוד קודם לזה נאמר "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות",

– והרי נוסף על כל הענינים שבזה ברוחניות, הי' זה גם בגשמיות כפשוטו, "שאיך לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים", ועוד יותר מזה בביזת הים –

כן הוא גם עתה, בסמיכות להגדולה ד"כימי צאתך מארץ מצרים", שצ"ל השפעה בריבוי, בפרנסה בהרחבה למעלה מהטבע.

ובפרטיות יותר: תחילה תהי' ההשפעה בריבוי ע"פ טבע בה"כלים" שכבר ישנם, והיינו, שאלו שהם בעלי כלים רחבים – יומשך בהכלים שלהם השפעה בהרחבה, ואלו שהם בעלי כלים מועטים,

– שזהו לא מפני שיש אצלם צמצום הדעת ("קליינע קעפלאך")... דאף ש"לא לחכמים לחם", מ"מ, אלו שהם בעלי "כלים קטנים", הרי הסיבה לכך היא מפני שכל עניניהם הם באופן של צמצום, וכיון שחכמה היא ראשית הספירות, ועד"ז למטה בנפש ההתחלה היא בחכמה, הרי גם ה"צמצום" שלהם מתחיל הוא בצמצום הדעת –

יתן השי"ת שיהי' אצלם הרחבת הדעת, ובדרך ממילא גם כלים רחבים, שיומשך בהם פרנסה בהרחבה; ולאח"ז – תהי' גם השפעה למעלה מהטבע, בדרך של הנהגה נסית.

והיינו, שיומשך לכאור"א מישראל "מידו המלאה כו' הקדושה והרחבה", ומכיון שההשפעה היא "מידו" – תנוצל ההשפעה לעניני בריאות ושמחה ("געזונטע זאכן און פרייליכע אכן").

והדרך לזה היא – הליכה בהרחבה, כמ"ש "הרחב פיך ואמלאהו". באופן כזה צריך כל אחד להעמיד את עצמו (אוועקשטעלן זיך) – כפתגם כ"ק אדמו"ר הצ"צ (בנוגע לשבת בראשית): "ווי מען שטעלט זיך, אַזוי גייט דאָס אַוועק" (כפי שהאדם מעמיד את עצמו, כך נמשך לאח"ז), וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם אדמו"ר מהר"ש: "די וועלט זאָגט אַז ווען מ'קען ניט אַרונטער דאַרף מען אַריבער, און אַך זאָג אַז מ'דאַרף לכתחילה אַריבער" (העולם סבור שכאשר אי אפשר לילך מלמטה יש לדלג מלמעלה, ואני סבור שצריכים לכתחילה לדלג מלמעלה).

וכאשר ההנהגה היא באופן ד"הרחב פיך" – אזי יהי' "ואמלאהו", שתומשך פרנסה בהרחבה, וכמאמר אדמו"ר הזקן שהקב"ה נותן לבני"גשמיות, ובני"ג עושים מזה – רוחניות.

(מהתוועדות ש"פ ויקהל-פקודי מבה"ח ניסן תשט"ו - תורת מנחם כרך יג עמ' 357)

החידוש בהעלאת הגשמיות במשכן ובתפילה

מה ההבדל בין ציווי המשכן בפרשיות תרומה ותצווה לנאמר בפרשיות ויקהל-פקודי? • קודם התחלת התפילה צריך האדם לרומם עמו את הדברים הנמוכים ביותר, הן בעצמו והן בזולת – באמירת "הריני מקבל כו" • וככל שהביטול נעלה יותר מלמטה, כך ניתן להמשיך יותר מלמעלה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בפרשת השבוע מסופר אודות ציווי משה רבינו לבני ישראל על דבר בנין המשכן, וכן אודות בנייתו בפועל על ידי בני ישראל.

המשכן¹ שאודותיו ציוה הקב"ה את משה, כפי שמפורט בפרשיות תרומה ותצווה, והמשכן שעשו בני ישראל, כפי שמסופר בפרשיות ויקהל ופקודי – מרמזים על שני סוגי משכנות, ובלשון רז"ל²: "משכן למטן משכן למעלן", ולכן נמנים כל הפרטים עוד הפעם.

ובפרטיות: כלי המשכן ולבושי הכהונה, כפי שנאמרו בראשונה (תרומה-תצווה), הם: א) מהקב"ה, ב) למשה רבינו, שהמעלה שבדבר ובפרט בענין זה – היא בשלשה:

א) שומע ומקבל הדיבור, משה, הוא נשמה דאצילות, דהיינו, שבהיותו כאן למטה היה כמו

בעולם האצילות ממש³, וכמאמר רז"ל⁴ "שכינה מדברת מתוך גרונו".

ואף שכל הנשמות נמשכות מאצילות, הרי זה רק ששרשם הוא באצילות⁵, מה שאין כן נשמות דאצילות פירושו שגם בהיותם למטה עומדים הם במדרגת האצילות.

הגם שיש חילוק בין הנשמות להכלים דאצילות, וכדאיאתא באגרת הקודש⁶: "שכבר יצאו ונפרדו מהכלים", דקאי על נשמות דאצילות – אף על פי כן הם עדיין במדרגת האצילות.

ב) אופן קבלת דיבור ונבואה זו הוא – "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה"⁷. ובוה גופא ישנם ב' פרטים: א) משה "עמד על עמדו"⁸ בשעת גילוי הנבואה, ולא כמו שאר הנביאים, ב) נבואת משה היתה בבחינת "זה" ולא בבחינת "כה"⁹. והיינו,

(3) ראה לקו"ת נצבים מט, ב.

(4) נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1087.

(5) ראה לקו"ש ח"א ע' 16. תו"מ ח"ב ע' 122. וש"ב.

(6) ס"ב (קל, א).

(7) ברכה לד, י"ד.

(8) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו.

(9) ספרי ופרש"י ר"פ מטות.

(1) מכאן עד סו"ב – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 196 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה

ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(2) במדבר פ"ב, יב. ובכ"מ.

יום הולדת

יום שמחה פנימית

יום השמונה-עשר לחדש אלול – חי אלול – הוא יום הולדת מורנו הבעש"ט נ"ע, אשר אצל הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע היה יום זה יום הילולא פנימית בסוד אתכסיא, ובו ביום היו אומרים דברי־אלקים־חיים בהצנע, רק לפני בניהם ביחידות. וגמירא מילתא – על־פי סיפור מקובל מהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע – אשר בו־ביום – חי אלול – אומר כ"ק רבינו הבעש"ט נ"ע דברי תורה ברבים לפני תלמידיו ותלמידי תלמידיו וכל המקושרים אליהם.

(ספר השיחות תש"ח ע' 258)

ביום ההולדת יש לומר חסידות

בכל שנה ביום הולדתו היה אאמו"ר [=מהורש"ב] אומר דברי־אלקים־חיים, אלא שהיה בחשאי, מלבד כשאירע בשבת קודש. ביום ההולדת האחרון בעלמא דין אמר מאמר נתת נס ליראך להתנוסס מפני קושט סלה. כשסיים אמר לי: ביום ההולדת צריך לומר חסידות, ייתן השם יתברך לך מתנה שתאמר חסידות ביום הולדת שלך אלא שיהיה בחדס וברחמים – [קיום] הדבר אך שבע שנים.

(היום יום כ' חשוון – בתרגום)

לנצל את היום להוספה בכול

ליהודי ניתן הכוח לנצל את יום הולדתו – במקום שיחלוף סתם כך, כיום חול, שיעשה אותו ל"יום טוב", אין טוב אלא תורה ומצוותיה, על־ידי שינצל את היום "להעלות זיכרונותיו ולהתבונן בהם והצריכים תיקון ותשובה ישוב ויתקנם", וביום זה יוסיף בלימוד התורה, עבודת התפלה, נתינת הצדקה וקיום המצוות בהידור, ונוסף לאלו – לערוך התוועדות של שמחה חסידית, עם בני ביתו או גם חבריו וכו'.

[. . .] ההצעה מופנית לכל ישראל, אנשים ונשים וגם טף, עד לקטני קטנים, שיסבירו להם הוריהם שביום ההולדת יש להוסיף חידוש בכל ענייני טוב וקדושה, וההורים גם ידאגו שהילדים יחגגו את יום ההולדת בהתוועדות של שמחה חסידית יחד עם החברים (וילדה – עם חברותיה), כדי שהחלטות הטובות להוסיף בתורה ומצוות יבואו מתוך שמחה.

(תורת מנחם – התוועדויות תשמ"ח חלק ב ע' 480)

גם לאחר ההסתלקות

ישנה רשימה של כ"ק מו"ח אדמו"ר מכ"ף מרחשוון תש"ה – שבו מלאו שמונים וארבע שנים מיום הולדת אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, וביום זה מסתיימת השייכות לקאפיטל [=פרק] פ"ד (כידוע במנהגי אמירת תהלים) – על דבר חזיון לילה, שבו אמר לו אביו שיאמרו דרוש על קאפיטל פ"ד. ומזה מובן גם בנדון דידן . . . שבכתבו אודות יום הולדת אביו אדמו"ר נ"ע כמה וכמה שנים לאחר הסתלקותו, פסק גם בנוגע לעצמו, שגם עכשיו (לאחר ההסתלקות) ישנו אצלו עניין יום הולדת, וגם עכשיו ישנם אצלו עליות בעילוי אחר עילוי, אשר, לאחר כל עליה נמצא שהעבודה הקודמת היתה הכנה למעמד ומצב שלאחרי זה.

(תורת מנחם (תשי"א) כרך ב, ע' 207)

דירה בתחתונים¹⁷ דווקא, וכמבואר בתניא¹⁸, שקאי על עולם הזה "שאין תחתון למטה ממנו". ואף שהוא גשמי וחומרי, ונוסף לזה יש בו חושך כפול ומכופל, כפי שמונה בפרטיות בתניא – אף על פי כן, מצד עניין זה גופא, מתמלאת תכלית הכוונה בעולם הזה דווקא.

– על פי זה מובנת יותר הקושיא ששואלים¹⁹ בנוגע לאבנים הטובות ש"הנשיאים הביאו"²⁰: כיון שהיה זה מעשה ניסים²¹, איך אפשר היה לעשות מהם בגדי כהונה? וביאור הקושיא: כל תכלית המשכן והמקדש היא שיעשו אותם מדברים

שאצל כל הנביאים היה הגוף הגשמי מבלבל אפילו לגילוי בבחינת "כה", מה שאין כן משה רבינו היה גופו הגשמי כלי¹⁰ אפילו לבחינת "זה".

ג) מקום הקבלה – בהר סיני¹¹, שאז היה משה במדרגה נעלית יותר מכפי שהיה למטה, והראייה: בהיותו שם – "לחם לא אכל ומים לא שתה"¹², אף שגם לאחר שמשה "ירד מן ההר" היו אכילתו ושתייתו באופן אחר משאר בני־אדם.

מכל הנ"ל מובן, שמשכן כזה – אינו נעשה מזהב וכסף וכו' גשמיים¹³.

מה שאין כן כלי המקדש ולבושי הכהונה כפי

מצד הקבלת-עול והביטול אינו חושב כלל אודות עצמו, אלא

כל מחשבתו היא למלאות רצונו ית', ולכן אין אצלו חילוק בין

סוגי העבודה, ובלבד שמקיים את רצון העליון

גשמיים דווקא, ואם כן, הרי זה צריך להיות לא מעשה ניסים, אלא עניינים המלווים בטבע.

ג. על פי זה²² יובן גם מה שכתוב בירושלמי²³: "בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה . . . כנגד י"ח ציווין שכתוב בפרשת משכן שני".

"משכן ראשון" – נקרא בירושלמי המשכן שבפרשת תרומה: תצוה, ו"משכן שני" נקרא שם המשכן שבפרשת ויקהל־פקודי. וכיון שב"משכן שני" נאמר י"ח פעמים "כאשר ציוה", לכן מתפללים ח"י ברכות.

ומבהיר הירושלמי על אתר: לכאורה, הרי ישנם י"ט פעמים "כאשר ציוה", ומתרץ: "ובלבד מן

שנכתבו בויהל־פקודי – נעשו: א) על ידי בני ישראל, שרוב הנשמות הן נשמות דבי"ע¹⁴, ב) כאן למטה, ג) מזהב וכסף ונחושת כו' גשמיים.

ב. ואף על פי כן, מבלי הבט על גודל החילוק בין ה"בכוח" ל"בפועל" – מתי נתמלא תכלית הרצון של הקב"ה, ומתי התקיימה הבטחתו "ושכנת¹⁵ בתוכם"? – דווקא במשכן הגשמי של ויקהל־פקודי, ולא במשכן הרוחני ש"הראת בהר"¹⁶, כמו שכתוב במדרש שם.

כי, נתאוה הקדוש ברוך הוא להיות לו יתברך

17 ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

18 רפ"ו.

19 ראה מדרש הגדול שנעתק בתורה שלימה עה"פ (אות צה).

20 פרשתנו (ויקהל) לה, כז.

21 יומא עה, א.

22 מכאן עד סוס"ז – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפס

בלקו"ש ח"א ע' 199 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה

ציוני מ"מ.

23 ברכות פ"ד ה"ג.

10 והיינו שגופו הגשמי הי' רק בבחי' צנור שעל ידו יומשך דבר הוי' (מהנחה בלתי מוגה*). (* ושם, שאין זוכרים בבירור אם אמר: דכיון שאצל משה הי' הגילוי ד"זה" – מהות אלקות, ולא רק מציאות – לכן נמשך הגילוי גם בהגוף.

11 זח"ב קנט, א. וראה גם במדב"ר פי"ב, ת. וכנראה מדרשות חלוקות הן על הש"ס (מנחות כט, א). ומה שהקשה בעיון יעקב (שם ובברכות נה, א) – בזה שם מקשה לה ומפרק לה.

12 תשא לד, כח.

13 ראה במדב"ר שם: אש אדומה כו'.

14 תו"א (ר"פ משפטים) ד"ה ואלה המשפטים.

15 תרומה כה, ח.

16 שם כו, ל.

חח (באזון) – על ההורים להאזין להוראת התורה ולדברי גדולי ישראל בכל הקשור לחינוך הילדים. כן מוטלת חובה על ההורים להקשיב היטב לשיחות שהילדים מנהלים עם חבריהם ובינם לבין עצמם, כדי להדריך בדרך הנכונה.

נזם (באף) – להורים צריך שיהיה 'חוש ריח' מפותח, כדי להבחין אם החברים שעמם ילדיהם מתחברים הם אכן טובים ומחונכים כדבעי.

טבעת (באצבע) – ההורים מחוייבים להורות ולהראות ב'אצבע' לילדיהם את הדרך הישרה העולה בית א"ל, ולהסביר להם בדרכי נועם את הטוב והתועלת הצפונים בהליכה בדרך הישרה, וכן את הנזק העלול לבוא בדרך ההפכית.

כומז (בזרוע) – לצד ההסבר בדרכי נועם על ההורים לפעול בתוקף ובהקפדה בחינוך ילדיהם. לא רק כשהילד אינו ממושמע, אלא אף כשהילד מצטייט – עליו לחוש שיש עליו שמירה קפדנית של הוריו בכל הנוגע לחינוכו.

(ליקוטי דיבורים כרך ג, עמ' תקע"תקע"ד)

וכל איש אשר נמצא איתו תכלת וארגמן... הביאו. כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו... וכל אשר נמצא איתו עצי שיטים... הביאו (לה, כג"ד)

בנדבת בני ישראל למלאכת המשכן היה דבר והיפוכו: מצד אחד – כל איש ואישה הביאו כפי נדבת ליבם וכפי מה שהיה בידם, ומצד שני – כל בני ישראל, ללא יוצא מן הכלל, השתתפו בנדבה זו.

משמעות הדברים בפנימיותם:

יש פרטים שבהם כל ישראל שווים, כדוגמת המצוות המעשיות. לעומת זאת, יש עניינים, דוגמת אהבת ה' ויראת ה', שבהם יש חילוקי דרגות.

תכלית הכוונה היא, שהאחדות תבוא לידי ביטוי גם באותם דברים שבהם יש הבדלים בין איש לרעהו, דהיינו, שיהיה ניכר כי למרות ההבדלים, כולם מאוחדים ושווים לפני הקב"ה.

רעיון זה בא לידי ביטוי הן בנדבת המשכן, כאמור, והן בעשיית המשכן בפועל, כפירוש רש"י על הכתוב בפרשה, "ולהורות נתן בליבו, הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן": "ואהליאב משבט דן מן הירודין שבשבטים מבני השפחות והשווהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל".

(ליקוטי שיחות, כרך לא, עמוד 217)

ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראת הצבאת (לה, ח)

אמר רבנו הזקן: בתרומות המשכן היו זהב כסף ונחשת, ולא היה דבר מבריק חוץ מהמראות הצובאות, שמהן נעשו הכיור וכנו. הכיור וכנו מפורטים בסוף כל כלי המשכן, אך שימושם הוא בראש כל עבודות המשכן, כי "נעוץ תחילתן בסופן".

(היום יום עמ' ט)

השמימה", איתא בזהר³¹: "סולם דא צלותא" – תפלה. ובמדרש³² איתא: "סולם זה סיני" – תורה. ומבואר בחסידות³³ החילוק בין תורה ותפלה: תורה היא המשכה מלמעלה למטה, ותפלה היא העלאה מלמטה למעלה.

וזהו "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (בענין התפלה): הסולם "מוצב ארצה" – לא סתם "בארץ" (בי"ת בשב"א), אלא "ארצה", בתוספת ה"א, דהיינו שהוא נמשך לארץ³⁴, לענייני ארציות, למדריגה תחתונה בארץ³⁵. והעבודה היא, לקחת את הדברים התחתונים, עד לאלו שמתחת לארץ,

ואתו אהליאב בן אחיסמך²⁴ עד סופיה דסיפרא", כלומר, מונים רק את הלשון "כאשר ציוה" שנאמר גבי בצלאל ואהליאב יחד, אבל מה שנאמר "כאשר ציוה" בבצלאל לבדו, אינו נכלל בחשבון.

ולכאורה אינו מובן: א) מהי השייכות דח"י ברכות שבתפלה לח"י פעמים "כאשר ציוה"? ב) מהי השייכות דתפלה למשכן שני דווקא? ג) מדוע מונים "כאשר ציוה" כנגד ח"י הברכות רק במקומות שזכר גם אהליאב?

ויתרה מזו אינו מובן: על פי הידוע²⁵ ש"תפלה" היא מלשון חיבור (וכמו "התופל כלי חרס"²⁶,

עלול הוא לחשוב: איזו שייכות יש לו עם יהודי שאינו שייך עדיין לתפלה, יהודי ירוד? אומרים לו, שמצות אהבת ישראל פירושה אפילו ליהודי הנמצא בקצהו השני של העולם

ולהעלותם – לא רק "בשמים", מקיפים, אלא למעלה הרבה יותר – "שמימה" בתוספת ה"א, מקיפים למקיפים, ולמעלה עוד יותר – "השמימה", עצמות³⁶. לשם יש להעלות את הדברים הגשמיים. וכאמור לעיל – זוהי עבודה מלמטה למעלה. עבודה בדרך עבודת עבד. ואף שמצד זה גופא ישנו תענוג, אבל ענינה הוא עבודת עבד. הגם שנותנים על זה כוח מלמעלה, שזהו ענין "וישכם לבן בבוקר"³⁷, שבכל צפרא מאיר לובן העליון³⁸ – הרי אין זה אלא נתינת כוח בלבד, אבל העבודה עצמה היא מלמטה למעלה.

ועל פי זה יובן שייכות התפלה ל"משכן שני" דווקא, כי שניהם עניין אחד – לקחת דברים

"נפתולי... נפתלתי"²⁷, שענין התפלה הוא חיבור האדם המתפלל – לאלקות. אם כן, היה צריך להיות עניין זה שייך לבצלאל לבדו, שהוא משבט יהודה, יותר מאשר לאהליאב, "למטה דן", כי: א) שבט יהודה הוא המעולה שבשבטים (כדאיתא במדרש²⁸ שמתעם זה נבחרו בצלאל ואהליאב דווקא, להיותם המעולה שבשבטים והירוד שבשבטים), ב) יהודה הוא מלשון הודאה, ושייך בפרט לשמונה עשרה²⁹, כי עניין הדבקות שבתפלה יכול להיות רק על ידי הודאה וביטול. ומדוע שייך עניין זה להזכרת אהליאב דווקא?

ד. על הפסוק³⁰ "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע

31 ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. ת"ז תמ"ה (פג, א).

32 ב"ר פס"ח, יב.

33 ראה תניא אגה"ת פ"י. תו"א בראשית א, ג. סה"מ תש"ח ע' 80.

34 ראה כלי יקר עה"פ.

35 ראה ב"ר (שם, יב"ג): מוצב ארצה ויתיצבו בתחתית ההר, כו', בבקעת דורא כו'.

36 ראה סה"מ קונטרסים ח"ב שיט, רע"א.

37 ויצא לב, א.

38 תו"א ויצא כד, ב.

24 פרשתנו (ויקהל) לה, כג.

25 תו"א תרומה עט, סע"ד.

26 כלים פ"ג מ"ה.

27 ויצא ל, ח.

28 שמור"ר פ"מ, ד.

29 תו"א ד"ה יהודה אתה (מה, ג). ד"ה יהודה אתה תרפ"ח

(סה"מ תרפ"ח ע' נא).

30 ויצא כח, יב.

פרשת ויקהל-פקודי

ששת ימים תעשה מלאכה (להב)

צינוי זה נאמר למחרת יום הכיפורים (רש"י ריש פרשתנו)

מה הקשר בין מחרת יום הכיפורים ל"ששת ימים תעשה מלאכה"?
אלא ביום הכיפורים אמר הקב"ה למשה "סלחתי כדבריך", שנתכפר לישראל חטא העגל; ו"ששת ימים תעשה מלאכה" הוא סדר התיקון לחטא העגל, וכדלהלן:
על חטא עבודה-זרה אומר הרמב"ם (ריש הלכות עבודה-זרה), שהוא נובע מכך שבני-האדם טעו והחשיבו את הכוכבים והמזלות - אשר דרכם עוברת ההשפעה העליונה - למציאות עצמאית והשתחוו להם. הם סגדו ל'ממוצע', בשעה שאין הוא אלא ממלא תפקיד - כגרזן ביד החוצב בו.
בבחינה 'דקה' יותר מסבירה תורת החסידות, שעצם ההתמסרות וריבוי ההשתדלויות והתחבולות בעסקים - מהווים גם הם מעין עבודה-זרה ח"ו, משום שהאמת היא כי "ברכת ה' היא תעשיר", וכל השקעת השכל והתחבולות מתוך מחשבה שכך יתעשר יותר - כמוה כהשתחוואה (הרכנת הראש) ל'ממוצע'.
רק התנהגות של "ששת ימים תעשה מלאכה", היינו ללא השקעת ראשו ורובו וללא התעסקות יתר - היא אשר עוקרת ומבטלת את שורש החטא של עבודה-זרה.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 187-190)

וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' (להב)

אבות מלאכות ארבעים חסר אחת - כנגד מי? ... כנגד עבודות המשכן (שבת מט)

מה הקשר בין עבודות המשכן לאיסורי מלאכה ביום השבת?
ההסבר: ל"ט אבות המלאכות קשורות לצורכי האדם הכלליים - מזון, לבוש ובית. העבודה במשך ימי החול היא ה'בירור' והזיכוכ של הדברים האלה, וזה גם היה עניינו של המשכן, להעלות את הדברים הגשמיים. אך בשבת המלאכות האלה אסורות. יום זה לא ניתן לעבודת הבירורים (בשבת - 'בורר' אסור), אלא להעלות את כל מה שכבר נתברר בששת ימי המעשה.
אך אם-כן, איך מותר לאכול בשבת, והרי גם אכילה היא 'בירור'?
שאלה זו שאל "ק אדמו"ר ה'צמח-צדק' את זקנו אדמו"ר הזקן, ימים אחדים לפני הסתלקותו, וזאת היתה תשובתו:
דברי אוכל המותרים באכילה שורשם ב'קליפת נוגה', שיש בה תערוכת טוב ורע. בששת ימי החול, הטוב והרע מעורבים ועבודת האדם היא להפריד את הטוב מהרע. אך בשבת אין צורך בכך, כי מערב שבת נפרד הטוב מהרע, ובבוא יום השבת כל המאכל נעשה רק טוב, ולכן אין צורך ב'בירור'. בשבת כוונת האכילה היא אך ורק להעלות את הטוב לדרגה נעלית יותר בטוב עצמו.

(דרך-מצוותיך דף צב"צג)

חח וזנס וטבעת וכומז (להכב)

האבן עזרא מפרש: חח - באוזן; נזם - באף; טבעת - באצבע; וכומז - בזרוע.
מכאן אנו למדים כיצד הורים צריכים לחנך את ילדיהם:

קודם שעמד להתכונן לתפלה - ומעולם לא היתה לו שייכות עמו, כיון שהלה הוא באי"ן-ערוך אליו אפילו כפי שהוא קודם שעומד להתפלל, שנשמתו (היא אז רק) באפו⁴⁵.

ועניין זה הוא לא רק מצוה של אהבת ישראל, שהיא יסוד כל התורה, אלא עניין שנוגע גם לתפלה שלו ולעליות שלו. אהבת ישראל היא הכנה והקדמה לתפלה שלו.

והטעם לזה - כי סדר העלייה הוא שצריכים להגביה מהמדריגה התחתונה ביותר, כי דוע⁴⁶ משל הגבהת הבניין על ידי "ליווער".

ופשיטא, שגם בנפשו עליו לקחת עמו לא רק את "בצלאל" שבנפשו, אלא גם את "דן" וירוד שבנפשו. עליו להתפלל עם כל הכוחות יחד, ומכולם לעשות משכן לו יתברך.

ו. וזהו עניין ח"י הברכות שבשמונה-עשרה, כנגד ח"י פעמים "כאשר צויה" שנאמרו ב"משכן שני", שבהם נזכר גם אהליאב - כי תכלית הכוונה היא לעשות גם מענייני "אהליאב" משכן, וכן בעניין התפלה יש צורך להעלות גם את "אהליאב"⁴⁷.

ז. כשם שבמשכן, הנה על ידי העלאה מלמטה למעלה (ובפרטיות יותר - בעניין הקרבנות שהיו במשכן, שזוהי אחת העבודות העיקריות שבמשכן, הרי על ידי העלאה) נעשה לאחר זיה ההמשכה למעלה למטה, "ושכנתי בתוכם" (ריח ניחוח⁴⁸), והם - ההעלאה וההמשכה - פעלו את העניין של "כאשר צויה", "צויה" מלשון "צוותא", התקשרות והתחברות⁴⁹, התקשרות הדברים הגשמיים עם עצמות, חיבור נברא ובורא, - וכיון שהכוח על התקשרות זו הוא ממש רבינו (ומשה רבינו שבכל אחד ואחד⁵⁰), לכן נאמר "כאשר צויה ה' את משה" -

(45) ברכות יד, א. ונתבאר בהקדמת לקו"ת לג' פרשיות (אוה"ת בראשית כרך ו' תתרכ, א ואילך).

(46) תו"א בראשית ד, א.

(47) ברשימת ההנחה - שחסר הביאור בענין המספר ח"י (המו"ל).

(48) ויקרא א, ט. ועוד.

(49) לקו"ת חוקת נו, ג. סד"ה וידבר גו' שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 196).

(50) ראה תניא רפמ"ב.

גשמיים ועשייתם למשכן ודירה לו יתברך.

ה. מצד זה שהתפלה היא העלאה מלמטה למעלה, וצריכים להעלות אפילו את הדברים התחתונים ביותר, וכלשון הידוע שצריך לקחת אפילו את "נעלי-הבית" ("פֶּאֶנְטָפֶל")³⁹ - הנה כשם שאצלו גופא צריך לקחת עמו את כל כוחות הנפש, גם הכוחות הנמוכים, ולהעלות אותם,

כמו כן הוא גם בכללות ישראל, שקודם התפלה צריך לקבל על עצמו מצות "ואהבת לרעך כמוך"⁴⁰, כדאיאתא בפרי עץ חיים⁴¹ ומביאו אדמו"ר הזקן בסידור⁴², צריכים לכלול עצמו עם כולם יחד, ולכן אפילו אותם מישאל שהם בבחינת אהליאב - כדאיאתא במדרש: הירוד שבשבטים - גם אותם צריכים להעלות.

והרי זהו עניין "ואהבת לרעך כמוך", כמאמר הבעל שם טוב⁴³ שמצות אהבת ישראל היא גם ליהודי הנמצא בקצווי תבל, שמעולם לא ראהו ולא היתה לו שייכות עמו.

בשעה שיהודי עומד להתפלל, דהיינו, שכבר עשה את ההכנות שיש לעשות קודם התפלה והוא כבר מוכן לעמוד להתפלל,

- והרי בעצם ענין העמידה להתפלל, ובפרט לאחר ההכנות שקודם התפלה, הרי הוא נתעלה בעילוי נעלה ביותר, שהרי הוא מנתק עצמו מכל עניני העולם ועומד לפני הקב"ה⁴⁴ -

עלול הוא לחשוב: איזו שייכות יש לו עתה עם יהודי שאינו שייך עדיין לתפלה, ואפילו לא בהכנות לתפלה, יהודי ירוד?

על כך אומרים לו, שמצות אהבת ישראל פירושה אפילו ליהודי הנמצא בקצהו השני של העולם, בקצהו השני של העולם שלו ברוחניות.

יתירה מזו אומרים לו, שמצות אהבת ישראל היא אפילו למי שמעולם לא ראהו - דהיינו אפילו

(39) ראה "רשימות" חוברת ד ע' 24. לקו"ת ח"א יד, א. נתבאר בשיחת פורים סמ"ח (לעיל ע' 154).

(40) קדושים יט, יח.

(41) ש"ג פ"ב.

(42) קודם מה טובו.

(43) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקל"ג. וש"נ (נעתק ב"היום יום" טו כסלו. וראה גם שם ג אדר א).

(44) ראה לקו"ת ח"ב ע' 349 ואילך. תו"מ ח"ד ע' 226 ואילך.

ההקלטה" [=ומובן גם מהפירסום בדפוס].
 בין השאר סיפר אז הרבי על הנהגת חמיו כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בקשר ל"ט כסלו, שהיה חוגגו בלהט ומדבר על אדמו"ר הזקן ותלמידיו, אך נמנע מלהזכיר את ה'מוסר' (מלשין) אביגדור וכו'. והוסיף: "מספרים, שהלה (אביגדור) היה מגיע להתוועדויות חסידים ב"ט כסלו ותובע שיתנו לו "לחיים" וכשנשאל על הקשר שלו לאירוע השיב: כי לולי הוא לא היה כל המאורע של י"ט כסלו קיים (ראה 'מקדש מלך' כרך ד' עמ' תמב). יש אומרים שהרבי הביע אז דעתו שהיה מן הצורך גם להיאבק בחוק המסגרת הרגילה של "בית יעקב" ולהנהיג שם את רוח החסידות. אנגב: בענין דומה, שנים לפני כן נשאל הרבי האם מפני שבמוסד ירושם בירושלים אין ביטוי הולם ליהודים החרדים שקידשו את ה' במהלך השואה, האם כדאי להקים מוסד שינציח את פעלם של היהודים הדתיים בשואה? הרבי שלל זאת וטען כי אדרבה, יש להיאבק ולדאוג לכך שהדברים ימצאו פתרון בתוך המסגרת של יד ושם (המכתב נדפס ב'אגרות קודש').

לימוד קדשים בזמן הזה

בב' דראש חודש תמוז תשכ"ח ביקר אצל הרבי רבה הראשי של מוסקבה הרב יהודה לייב לויין והרבי אמר לו (תורת מנחם כרך נג עמ' 155):
 "ה'חפץ חיים' התחיל להנהיג בזמנו לימוד סדר קדשים, בכתבו, שלימוד סדר קדשים הוא סגולה לקירוב הגאולה, שאז יקריבו קדשים בפועל. אבל הדבר החזיק מעמד רק זמן קצר, כמה שנים, ולאחרי זה נשתתק הענין, ועכשיו התחילו ללמוד שוב".

ויש לציין לדברי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בשיחת יום ב' דחג השבועות תש"א שאז אמר (כאן ב'תרגום חפשי'): "לו היו שומעים לי, הייתי מציע לבני הישיבה מכל הישיבות, להתחיל לקבוע שיעור לימוד בסדר קדשים וטהרות.. כאשר משיח יגיע ואף אחד לא ידע שום דין מדינים אלו (בסדר קדשים וטהרות) הרי הבושה תהיה גדולה מאוד..." [והרבי חזר על דבריו אלו שוב].

כמה שנים אחר כך, במאמר נדיר שהשמיע הרבי בהתוועדות ש"פ יתרו תשכ"ד, הוא מתבטא (תורת מנחם כרך לט עמ' 79): "בלימוד התורה גם

בזמן הזה לומדים (לא רק סדר נזיקין, אלא) גם סדר קדשים וטהרות..." [וראה בהמשך המאמר באות וא"ו (שם עמ' 84) ביאור הדבר]. ראה עוד רשימתנו על לימוד קדשים בגליון 889.
 בגליון א'רכג (עמ' 10) הבאנו את דבר הרבי משנת תשד"מ, בנוגע לר"חמ"ל. כדאי להביא כאן מכתב שלא פורסם עד עתה בסדרת 'אגרות קודש', ונדפס במקדש מלך (כרך ד' עמודים שנא-שנב), שם הרבי שב ומפרט:

ב"ה, י"א שבט ה'תשכ"ג

ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב ד. לאטיש שליט"א

שלום וברכה:

בטח מסר לך הרב גארעליק שי' תודה בשמי בעד מכ"ע "ישראל" שמוציא לאור. אבל רצוני למלא אחריו בשורותי אלו באופן אישי גם כן, ותקותי שגם להבא ישלח החוברות הבאות בפרט שהספרי' שלנו היא לתועלת הרבים, ות"ח מראש.

בהזדמנות זו אגיד לכת"ר שקראתי בהתענינות את מאמרו על הרמח"ל. ואביעה תקותי שכיון שעמד במאמרו על המחבר של מסילת ישרים כאיש המוסר, בודאי ישרים תיאור דמותו גם בתור מקובל. שאף על פי שספר מסילת ישרים נתפשט יותר מספריו בקבלה, אבל בודאי שגם ספרי קבלה ראויים לתיאור מפורט, ובפרט בתקופתנו זו, שלצערנו יש ספרים וסופרים מקרוב באו המתארים את חכמת הקבלה וגם תורת החסידות איש כישר בעיניו, ולא שמוריקים יין ישן לתוך קנקנים חדשים, אלא מוציאים את הישן מפני החדש, ונכון יותר לומר שממלאים את הקנקנים חומץ, והקורא לפי תומו הולך שולל בחשבו שממלא כרסו בקבלה וחסידות.

ואוסיף בהזדמנות זו, שבודאי יודע שהשנה היא שנת המאה וחמישים להסתלקותו של בעל התניא, מחולל שיטת החב"ד בחסידות. ותקותי שגם לזה יתן דעתו ויפרסם הערכה על אישיותו ותורתו של בעל התניא, שבודאי יענין את קהל קוראיו.

ויהי רצון שרבות בשנים ינצל כוחותיו וכשרונותיו שחונן בהם להפצת היהדות המסורתית והטהורה, בלי פשרות, ויעשה בזה בביראות הנכונה ומתוך שמחה וטוב לבב.

בכבוד ובברכה

צויתי למזכירות לשלוח לו מפרסומיו.

כן הוא גם בעניין התפלה (דתפלות כנגד קרבנות תקנום⁵¹):

בשעה שישנה ההעלאה השמימה, שהמתפלל יודע שאין לו לפנות לאף אחד אלא להשם יתברך לבדו - על ידי זה ממשיך הוא מלמעלה את כל ההמשכות הנצרכות אליו, רופא חולים ומברך השנים וכו',

וההעלאה וההמשכה פועלים את החיבור ויחוד האדם עם אלקות, עד לייחוד היותר עליון, שהוא סיום התפלה "בשלוש", - יחוד היותר עליון, כידוע⁵².

* * *

ח. [.] והנה, כשם שנתבאר לעיל⁵³ בעניין הקרבנות, שכל העלאה פועלת המשכה, ולפי אופן ההעלאה כן היא המשכה - כן הוא גם בעניין התפלות (ש"כנגד תמידין תקנום⁵¹), שכאשר ישנו הביטול האמיתי בתפלה, אזי אפשר לפעול את כל ההמשכות.

וזהו שמצינו⁵⁴ בר' חייא ש"אמר משיב הרוח ונשבה זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא" - מכיון שעניין הביטול שבתפלה היה אצלו באופן של ביטול במציאות, ש"מנפשיה סליק", הרי לפי אופן ההעלאה היתה אצלו גם המשכה.

ויש לבאר שעניין זה הוא דוגמת המבואר

51) ראה ברכות כו, א.ב.

52) ראה סידור האריז"ל במקומו. פע"ח שער העמידה פ"כ.

53) וכן במאמר פ"ה (לעיל ע' 193).

54) ב"מ פה, ב. וראה תר"מ ח"ז ע' 290. וש"נ.

במקום אחר⁵⁵ בעניין החילוק בין רבן יוחנן בן זכאי ובין רבי חנינא בן דוסא, דאף שבעניין התורה היה רבי יוחנן בן זכאי גדול יותר (שהרי "לא הניח . דבר גדול ודבר קטן"⁵⁶), מכל מקום, בעניין התפלה היה רבי חנינא בן דוסא גדול יותר. וכן הוא גם בנוגע לר' חייא. ותוכן העניין:

תורה ענינה המשכה מלמעלה למטה, ותפלה ענינה העלאה מלמטה למעלה (כנ"ל). וההמשכה הבאה לאחרי ההעלאה היא למעלה מההמשכה הבאה מצד עצמה, כי, עיקר הכוונה היא בבירור הגשמיות וביטול התחתון דווקא ("למעשה ידך תכסוף"⁵⁷), ולכן מגעת ההעלאה למעלה יותר.

וזהו מעלתם של רבי חנינא בן דוסא ור' חייא - שמצד מעלת הביטול שלהם שמלמטה למעלה, היה בכוחם לפעול את כל ההמשכות.

ועניין זה הוא הוראה לכל אחד ואחד - שכאשר יניח את עצמו לגמרי באופן של ביטול במציאות, דהיינו שיהיה בכחינת "שלוחו של אדם כמותו ממש", וכמבואר בלקוטי תורה שם שעבודת הנשמות אינה עניין של שליחות, אלא באופן ד"אני הוא הקורא ואני הוא המדבר" - אזי בכוחו לפעול את כל ההמשכות וההשפעות.

וכפי שכבר דובר פעם, שכאשר בני ישראל יתעקשו ("איינשפאָרן") באמת - אזי ימשיכו את הגאולה למטה מעשרה טפחים, במהרה בימינו.

(מהתוועדות ש"פ ויק"פ ה'תשח": תורת מנחם כרך כב עמ' 200:204, 207:208)

55) ראה ברכות לד, ב. תו"א מקץ לד, א.

56) סוכה כח, א. וש"נ.

57) איוב יד, טו.

הנשמה אינה בגלות וגם הגוף אינו בגלות

אי־הראייה אינה משנה את המציאות!

מאחר שיהודי יודע ורואה שהכוונה הפנימית שבעניין הגלות היא – הגאולה, אין הוא מתפעל כלל מהעלם והסתר הגלות, ביודעו שהכוונה הפנימית בזה היא – הגאולה. אבל אף־על־פי־כן בא יהודי וטוען: הרי בפועל נמצאים בגלות! – ומזה גופא שאומרים לו שאינו צריך להתפעל מהעלם והסתר הגלות, מוכח שנמצאים עדיין בזמן הגלות, כי בזמן הבית אין מציאות של גלות כלל, ואין מקום לומר שאין להתפעל מהעלם והסתר הגלות! הנה על זה אומרים לו – שצריך לצאת מהגלות – "דאלאי גלות!"

דהנה, כללות עניין הגלות אינו שייך ביחס לנשמתו, וכידוע הפתגם שהנשמה לא הלכה מעולם בגלות. ואפילו בנוגע לגוף הנמצא בגלות – הנה מאחר שעבודתו היא באופן שהגוף בטל וטפל לגמרי לגבי הנשמה, מובן שהעדר הגלות ביחס לנשמה פועל גם העדר עניין הגלות ביחס לגוף, היינו, שגם הגוף יכול לצעוק "דאלאי גלות"!!...

אבל אף־על־פי־כן – בא יהודי וטוען שאינו רואה כל זאת בגלוי!

הנה על זה באה ה"נחמה" הידועה – המובנת מהפתגם הידוע שמחשבת ה"סוס" אודות ה"תבן" אינה משנה מאומה ממציאות הדבר:

כאשר יושבים יהודים במרכבה הרתומה לסוסים, ומדברים בענייני יחודא עילאה ויחודא תתאה, או בענייני מסויים בנגלה דתורה – הנה אף־על־פי שהסוסים חושבים אודות ה"תבן", וה"בעל־עגלה" חושב מתי יגיע כבר למחוז חפצו, ויוכל להתיר את הסוסים מהמרכבה כו', לשנות חמין ולנוח מעמל הדרך – אין זה משנה מאומה בכללות העניין דיחודא עילאה ויחודא תתאה!

והנה, אצל כל אחד ישנו ה"סוס" שבו – הגוף ונפש הבהמית, שמחשבתם אודות ה"תבן" – עניינים גשמיים, כי האדם נברא באופן כזה שהגוף זקוק לאכילה גשמית – "לחם לבב אנוש יסעד"...

ועל דרך זה ישנו אצל כל אחד ה"בעל־עגלה" שבו – הנפש השכלית, וכאשר ה"בעל־עגלה" ישן, אז מונח ה"סוס" באכילת ה"תבן". ומאחר שה"בעל־עגלה" ישן, היינו, שהאכילה אינה לשם תאוה חס ושלום, אלא אכילה סתם, אזי נקל יותר להעלות זאת לקדושה, כמבואר בתניא (פרק ז'). ונוסף לזה: כאשר ה"בעל־עגלה" ישן אינו מסוגל לאכול באותה שעה, ולכן, אינו צריך להיזהר באותה שעה בנוגע לעניין האכילה, אלא בנוגע לעניין השינה בלבד.

ועל זה אומרים שמחשבת ה"סוס" וה"בעל־עגלה" אינה משנה מאומה ביחס לעניין דיחודא עילאה ויחודא תתאה, גילוי אלוקות גם אצלם כו'.

ועל דרך זה מובן בנוגע להמדובר לעיל – שהטענה שאין רואים את הדברים בפועל ובגלוי, אינה משנה את המציאות האמיתית!

(משיחת שבת פרשת ויקהל־פקודי, פ' החודש, ה'תשמ"ב. התוועדות תשמ"ב כרך ב, עמ' 1053-1055 – בלתי מוגה)

השמטה בהוראה מלמעלה

איזה קטע בגמרא נשמט ב'עין יעקב'? • קטע שביקש הרבי להשמיט
מ"סרט הקלטה" בביקור ה'פני מנחם' צ"ל • הרבי התנגד להקים
מוסד מתחרה ב'יד ושם' שבירושלים • לימוד קדשים בזמן־הזה •

גם עבור אלו שרחוקים עדיין מהבנה והשגה בתורה (ועד שאפילו אינם־יהודים יכלו לשמוע את הדברים) – מפני החשש ד"מקום מים הרעים כו'", שישמעו את הסיפור התמוה, ומפני חושך הגלות לא יתקבל אצלם ביאור הענין כו'.

"ועד כדי כך" – המשיך הרבי – "שבכמה גירסאות של הספר 'עין יעקב' נשמט כל הסיפור של 'רבה ורב זירא כו'", והטעם היחידי לכך (בפשטות) הוא – מפני גודל התמיהה שבסיפור זה, ומחשש שלא יוכלו לבאר זאת היטב לאנשים פשוטים כו'. ורק מפני שאמרו"ר [אבי־אדוני־מורי" רבי] מבאר סיפור זה (באותיות הקבלה) [לקוטי לוי יצחק על מאמרי חז"ל עמ' קצח. ובארוכה – באגרות לוי"צ עמ' שבי"ג] – החלטתי על הצורך לבאר ענין זה גם בפשטות, כדלקמן.

"ולכן" – סיים הרבי בבקשה – "כאשר מתרגמים את הדברים הנאמרים בהתוועדות זו לשפת המדינה – לא ירשמו את הענין דלקמן (מפני חשש האמור), ומספיק שירשמו את הדברים בלשון־הקודש, ועל כל פנים (בשפה שבה נאמרו הדברים) באידיש".

להשמיט מ"סרט ההקלטה"...

ביום ה' י"ט טבת תשמ"ב הגיע הגאון הצדיק רבי פינחס מנחם אלתר צ"ל (לימים בעל ה'פני מנחם') מגור לבקר אצל הרבי.

במהלך הביקור (התוועדות תשמ"ב) כרך ב' עמ' 677) "הגאון רבי פינחס מנחם אלתר שליט"א דיבר אודות הנחיצות שנתעוררה לייסד מוסד מקביל ל"בית יעקב" ברוח החסידות – ע"י האדמו"ר מגור (בעל ה'לב שמחה') שליט"א".

הרבי ביקש אז שישמיטו את הדברים מ"סרט

באמת רציתי לדבר על זה בהתוועדות דפורים, אבל התאפקתי, כיון שהעמידו מכונה שקולטת [=מקליטה] את כל מה שמדברים... והלואי שהדיבור עתה לא יהיה "קול קורא במדבר"!!...

כך התבטא הרבי בהתוועדות שבת פרשת כי תישא תשכ"ד (תורת מנחם כרך לט עמ' 191). בשיחה זו עורר הרבי את הקהל על מנהג ישראל לסגור ספר קודש כשמפסיקים ללמוד. מהזלזול בזה – אמר הרבי – נשתלשלה התופעה (הבלתי רצויה) של אי־הקפדה על בזיון כתיב־קודש, וכן אי־הקפדה על עניית "ברוך־הוא וברוך־שמו" (תורת מנחם שם עמודים 190-192).

לא לתרגם

עשרים שנה לאחר מכן, בהתוועדות שבת קודש פרשת שמיני פרשת פרה תשד"מ (התוועדות תשד"מ כרך ה' עמ' 1314), השמיע הרבי את הביאור הנפלא בדברי הגמרא "קם רבה ושחטי לרב זירא", כאשר לדבריו הוא מקדים את ההקדמה הבאה:

מכיון ששבת זו היא השבת שלאחרי פורים – הרי כאן המקום לבאר סיפור תמוה בגמרא בקשר לחיוב דמשתה ושמחה בימי הפורים, שעל זה אמרו (מגילה ז, ב) "מחייב איניש לבסומי (להשתכר בין – רש"י) בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", כדלקמן.

ובהקדים: לעולם היו צריכים לבאר ענין זה בהתוועדות דפורים, אמנם, מכיון שמדובר אודות ענין תמוה ביותר הדורש ביאור (כדלקמן), לכן לא דובר בענין זה בהתוועדות דפורים, התוועדות שהועברה בכלי התקשורת ותורגמה בשפת המדינה,